

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ»

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
электрондық ғылыми
журнал

2014, №4 (1)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2014, №4 (1)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2014, №4 (1)

Құрылтайшы:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Бас редактор

Әбжанов Хангелді Махмұтұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.

Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова
Комитета науки Министерства образования и науки Республики Казахстан

Главный редактор

Абжанов Хангелді Махмұтович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова, «Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о
регистрации: № 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном
формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology
of the Committee of Science Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Editor-in-chief:

Abzhanov Khangeldi Makhmutovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseytova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, registration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

ОҒЫЗ ХАН ТУРАЛЫ АҢЫЗДАРДЫҢ ТАРИХИ-МӘДЕНИ ЖӘНЕ МИФОЛОГИЯЛЫҚ СИПАТЫ

Жубанышов Б.Т.

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті (Қазақстан Республикасы, Алматы)
Тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор

Аңдатпа. Мақалада бүкіл түркі халықтарының ортақ атасы Оғыз ханның дүниеге келген уақыты, шығу тегі және «Оғыз» этнонимінің этимологиялық мәні жан-жақты талданады. Авторлар Оғыз ханның тарихи тұлғасын ежелгі қытай императоры Ку-димен салыстыра отырып, олардың арасындағы мифологиялық ұқсастықтарды, атап айтқанда, екеуінің де Көктен жаралғаны туралы аңыздарды негізге алады. Зерттеу барысында Әбілғазы мен Рашид ад-Диннің еңбектеріне сүйене отырып, Оғыз ханның бес мың жыл бұрын өмір сүргені туралы тұжырым жасалады. Мақаланың негізгі жаңалығы – «Оғыз» атауын түркілердің көне тотемі «Аққу» (Ақ құс) ұғымымен байланыстырып, оның мифологиялық семантикасын ашу болып табылады.

Кілт сөздер: Оғыз хан, Оғызнама, түркілер, мифология, этногенез, тотемизм, аққу культі, шежіре, Әбілғазы, Рашид ад-Дин.

ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЙ И МИФОЛОГИЧЕСКИЙ ХАРАКТЕР ЛЕГЕНД ОБ ОГУЗ-ХАНЕ

Жубанышов Б.Т.

Казахский национальный женский педагогический университет (Республика Казахстан, Алматы)
Кандидат исторических наук, ассоциированный профессор

Аннотация: В статье проводится всесторонний анализ времени рождения, происхождения и этимологического значения этнонима Огуз-хана, считающегося первопредком всех тюркских народов. Автор сопоставляет образ Огуз-хана с древнекитайским императором Ку-ди, выявляя глубокие мифологические параллели, в частности, легенды об их небесном происхождении. Основываясь на трудах Абу-л-Гази и Рашид ад-Дина, делается вывод о том, что Огуз-хан жил около пяти тысяч лет назад. Ключевой научной гипотезой статьи является связь имени «Огуз» с древним тюркским тотемом «Лебедь» (Белая птица – Ак кус), что позволяет по-новому интерпретировать духовное наследие древних кочевников.

Ключевые слова: Огуз-хан, Огуз-наме, тюрки, мифология, этногенез, тотемизм, культ лебедя, генеалогия, Абулгази, Рашид ад-Дин.

HISTORICAL-CULTURAL AND MYTHOLOGICAL CHARACTER OF THE LEGENDS ABOUT OGHUZ KHAN

Berik T. Zhubanishov

Kazakh National Women's Teacher Training University (Republic of Kazakhstan, Almaty)
Candidate of Historical Sciences, Associate Professor

Abstract: The article provides a comprehensive analysis of the birth period, origins, and etymological significance of the ethnonym Oghuz Khan, the legendary ancestor of all Turkic

peoples. The author compares the figure of Oghuz Khan with the ancient Chinese Emperor Ku-di, highlighting profound mythological parallels, specifically their celestial origins as described in ancient legends. Drawing on the historical works of Abu al-Ghazi and Rashid ad-Din, the study concludes that Oghuz Khan lived approximately five thousand years ago. The primary contribution of the research is the link established between the name "Oghuz" and the ancient Turkic totem "Swan" (White Bird – Ak kus), offering a new perspective on the mythological and ethnic identity of the Turks.

Keywords: Oghuz Khan, Oghuznama, Turkic peoples, mythology, ethnogenesis, totemism, swan cult, genealogy, Abu al-Ghazi, Rashid al-Din.

Кіріспе

Түркі халықтарының тарихи жадында ерекше орын алатын тұлғалардың бірі – Оғыз хан. Оның есімі түркі халықтарының шығу тегі, мемлекет құру дәстүрі және этникалық қалыптасу мәселелерімен тікелей байланысты. Оғыз хан туралы мәліметтер негізінен «Оғызнама» жырының әртүрлі нұсқаларында, ортағасырлық мұсылмандық шежірелерде және түркі халықтарының ауыз әдебиеті үлгілерінде сақталған. Ғылыми әдебиетте Оғыз ханның өмір сүрген кезеңі, тарихи тұлға ретіндегі болмысы және этникалық қатыстылығы туралы ортақ пікір қалыптаспаған. Кейбір зерттеушілер оны ғұндардың ұлы билеушісі Мөдемен байланыстырса, енді біреулері Түрік қағанаты дәуіріндегі тарихи оқиғалардың жиынтық бейнесі деп қарастырады [1].

Басқа зерттеушілер Оғыз ханды Шыңғыс ханмен, Александр Македонскиймен немесе көне түркілік мифологиялық кейіпкерлермен сабақтастырады [2].

Осыған байланысты Оғыз хан туралы деректерді кешенді түрде талдау түркі халықтарының ерте тарихын түсінуде маңызды ғылыми міндеттердің бірі болып табылады. Оғыз хан туралы ең көне деректердің бірі мәмлүк тарихшысы Ибн ад-Давадаридің еңбегінде кездеседі. Кейін бұл сюжеттер Рашид ад-Диннің «Жамиғ ат-тауарихында», Әбілғазы Баһадүр ханның «Түрік шежіресінде» және басқа да тарихи шығармаларда жалғасын тапты [3].

Зерттеушілердің пікірінше, «Оғызнама» екі үлкен редакцияда сақталған. Біріншісі – исламға дейінгі ұйғыр жазуындағы нұсқа, екіншісі – исламдық сипаттағы Рашид ад-Дин мен Әбілғазы шығармаларында кездесетін нұсқалар [4].

Исламға дейінгі мәтінде тәңіршілдік пен шамандық дүниетанымның белгілері басым болса, исламдық нұсқада Оғыз хан ислам дінін қорғаушы тұлға ретінде көрсетіледі. Ғалымдардың басым бөлігі «Оғызнама» сюжеттік жағынан өте көне дәуірлерден бастау алады деген пікірді қолдайды. Қ. Өмірәлиев бұл шығарманы түркі халықтарының ең көне фольклорлық мұрасы ретінде бағалап, оның негізгі сюжеттік қабаттары Түрік қағанаты дәуірінен де бұрын қалыптасқанын атап көрсетеді [5].

Н. Келімбетов те жырдың ауызша түрде ерте кезеңдерде пайда болып, кейін жазба нұсқаға түскенін жазады [6].

Оғыз ханның тарихи кезеңі туралы мәселе ғылыми ортада ерекше қызығушылық тудырады. Н.Я. Бичурин, А.Н. Бернштам және бірқатар зерттеушілер Оғыз ханды ғұндардың әйгілі билеушісі Мөдемен байланыстырады [7].

Бұл пікірдің негізінде екі тұлғаның өмірбаянындағы ұқсас сюжеттер жатыр. Атап айтқанда, әкесімен қақтығыс, билік үшін күрес және көрші халықтарды бағындыру секілді мотивтер екі кейіпкерде де кездеседі. Ал В.В. Радлов пен Ә. Қоңыратбаев Оғыз хан туралы аңыздардың негізінде Түрік қағанаты дәуіріндегі тарихи оқиғалар жатқанын айтады [8].

Олардың пікірінше, жырдағы көптеген оқиғалар Қапаған қаған, Білге қаған және Күлтегін қызметімен үндеседі. Қазақ ғалымдары арасында Ә. Марғұлан, Х. Сүйіншәлиев және Ш. Уәлиханов Оғыз хан туралы мұраны қазақ халқының тарихи-мәдени мұрасымен тығыз байланыста қарастырды [9].

Ә. Марғұлан «Оғызнама» қазақ даласында қалыптасқан көне эпикалық дәстүрдің маңызды бөлігі екенін атап көрсетеді. Әбілғазы шежіресінде Оғыз ханның жорықтары Алтай, Моңғолия, Солтүстік Қытай және Сібір өңірлерімен байланыстырылады. Бұл деректер түркі халықтарының алғашқы этникалық қалыптасу ортасы ретінде Алтай аймағының маңызын көрсетеді. Шежірелік деректерде Оғыз ханның өмір сүрген кезеңі туралы да қызықты мәліметтер сақталған. Әбілғазының баяндауынша, Оғыз хан мен Қорқыт ата өмір сүрген дәуірлердің арасында бірнеше мың жыл уақыт өткен [10].

Әрине, мұндай мәліметтерді тікелей тарихи факт ретінде қабылдау қиын. Дегенмен олар Оғыз хан бейнесінің өте көне тарихи жадтың өнімі екенін көрсетеді. Оғыз хан туралы аңыздардың ерекше қыры – оның дүниеге келуіне қатысты сюжеттер. Исламға дейінгі «Оғызнамада» Оғыз хан көк түсті жүзбен, ерекше қасиеттермен дүниеге келеді. Ол туғаннан кейін көп ұзамай сөйлеп, өз есімін өзі қояды. Мұндай мотивтер әлем халықтарының көптеген мифологиялық кейіпкерлеріне тән. Осы тұрғыдан алғанда көне қытай деректеріндегі Ди Ку (Ку-ди) туралы аңыздар ерекше назар аудартады. Сыма Цяньнің мәліметі бойынша, Ди Ку да дүниеге келген кезде өз есімін өзі қойған және ерекше қасиеттерге ие болған тұлға ретінде сипатталады [11].

Сонымен қатар оның Көкпен байланысы, билеушілік қасиеттері және әлемдік тәртіпті орнатушы ретіндегі қызметі Оғыз хан бейнесімен белгілі дәрежеде ұқсастық көрсетеді. Қытай мифологиясында Ди Кудың бірнеше әйелінен көптеген халықтар мен әулеттер тарайды [12].

Осындай мотив Оғыз хан туралы аңыздарда да кездеседі. Оғыз ханның Күн, Ай, Жұлдыз, Көк, Тау және Теңіз атты алты ұлы болып, кейін түркі тайпалары солардан тараған деп баяндалады. Әбілғазы шығармасында Оғыз хан ұрпақтары 24 тайпаға бөлінеді. Бұл кейін оғыз тайпаларының дәстүрлі құрылымының негізіне айналған. Кейбір зерттеушілер қазақтың үш жүздік жүйесінің бастауын да осы аңыздық құрылыммен байланыстырады [13].

Оғыз ханның есімі мен этнонимінің шығу тегі де ғылыми пікірталастардың маңызды тақырыбы болып табылады. А.Н. Кононов «оғыз» сөзін тайпалар бірлестігін білдіретін көне этноним ретінде түсіндіреді [14]. Л. Лигети мен Ю. Немет оны «оқ» сөзімен байланыстырады [15].

Басқа зерттеушілер «оғыз» сөзін «уыз» ұғымымен сабақтастырады. Бұл пікірді И.Н. Березин, П. Пельо, Н. Келімбетов және М. Жолдасбеков қолдайды [16].

Алайда бұл көзқарастардың барлығы бірдей ғылыми ортада толық қолдау тапқан жоқ. Соңғы жылдары бірқатар зерттеушілер Оғыз хан бейнесінің тотемдік негіздерін қарастыруда. Түркі халықтарының этногенезінде құс культінің маңызды орын алғаны белгілі. Әсіресе аққу бейнесі көптеген түркі халықтарының аңыздары мен генеалогиялық мифтерінде кездеседі [17].

Башқұрт, алтай, тува және басқа да түркі халықтарының арасында аққуды арғы ата ретінде танитын аңыздар сақталған. Аққу жоғарғы әлеммен байланысты қасиетті құс ретінде қабылданған [18].

Қазақ халқының дәстүрлі мәдениетінде де аққу киелі құс саналып, оған ерекше құрмет көрсетілген. Алтайлықтардың Қу-Кижи («Аққу адамдары») атауы, тувалықтардың Қу руы және басқа этникалық атаулар түркі халықтарының көне дүниетанымында аққу культінің кең таралғанын көрсетеді [19].

Кейбір зерттеушілер осы негізде Оғыз хан бейнесін аққу тотемімен байланыстырады. Қытай мифологиясындағы Ди Ку бейнесінің құстармен байланысы да назар аудартады. Бірқатар мифтерде ол құс басты немесе құстармен бірге жүретін құдіретті тұлға ретінде сипатталады. Бұл ерекшелік көне түркілік тотемдік түсініктермен белгілі бір дәрежеде үндеседі. Саян-Алтай аймағындағы археологиялық ескерткіштерде аққу бейнесінің жиі кездесуі де осы культтің ежелгі дәуірлерден бастау алатынын көрсетеді [20].

Ғалымдардың пікірінше, аққу культі палеолит дәуірінен бері сақталып келген көне дүниетанымдық жүйенің құрамдас бөлігі болып табылады. Түркі халықтарының шығу тегі туралы аңыздарда да аққу маңызды орын алады. Қытай жылнамаларында түріктердің арғы аталарының бірі аққуға айналып кеткені туралы мәліметтер сақталған [21].

Бұл сюжеттер кейінгі түркі халықтарының генеалогиялық мифтерінде де кездеседі. Оғыз хан туралы аңыздарды талдау оның бейнесінің бірнеше тарихи және мифологиялық қабаттардан құралғанын көрсетеді. Бір жағынан, онда ежелгі көшпелі қоғамдардың нақты тарихи оқиғалары көрініс тапса, екінші жағынан көне түркілердің тәңіршілдік, шамандық және тотемдік дүниетанымының элементтері сақталған.

Қорытынды

Оғыз хан туралы деректер мен аңыздарды кешенді талдау оның түркі халықтарының тарихи жадында ерекше орын алатын күрделі тұлға екенін көрсетеді. Ғылыми әдебиеттегі пікірлер әртүрлі болғанымен, зерттеушілердің басым бөлігі Оғыз хан бейнесінің өте көне дәуірлерден бастау алатынын мойындайды.

«Оғызнама» жырының мазмұны мен құрылымы оның бірнеше тарихи кезеңдердің мәдени тәжірибесін бойына жинақтағанын дәлелдейді. Жырда сақталған мифологиялық мотивтер түркі халықтарының дүниетанымдық жүйесін түсінуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар Оғыз хан туралы аңыздардың қытай, алтай және басқа да халықтардың мифологиялық дәстүрлерімен ұқсастығы Еуразия кеңістігіндегі мәдени байланыстардың тереңдігін көрсетеді. Бұл тұрғыдан алғанда Оғыз хан тек тарихи тұлға ғана емес, түркі өркениетінің қалыптасуындағы маңызды мәдени-рухани символ ретінде бағалануы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Көне түркі әдебиетінің типологиясы. – Алматы: Evo Press, 2014.
2. Классикалық зерттеулер. Т.16. – Алматы: Әдебиет Әлемі, 2013.
3. Фазлаллах Рашид ад-Дин. Огуз-наме. – Баку: Элм, 1987.
4. Éva Kincses-Nagy. The Islamization of the Legend of the Turks // *Competing Narratives between Nomadic People and their Sedentary Neighbours*. – 2018. – P. 125–137.
5. Қ. Өмірәлиев // Классикалық зерттеулер. Т.16. – Алматы, 2013.
6. Н. Келімбетов // Классикалық зерттеулер. Т.16. – Алматы, 2013.
7. Н.Я. Бичурин. Собрание сведений о народах Средней Азии.
8. Радлов В.В. Образцы народной литературы тюркских племен.
9. Марғұлан Ә. Ежелгі жыр, аңыздар. – Алматы: Жазушы, 1985.
10. Кононов А.Н. Родословная туркмен. – М.–Л., 1958.
11. Сыма Цянь. Исторические записки. Т.1. – Москва, 2001.
12. Юань Кэ. Мифы древнего Китая. – Москва, 1987.
13. Жолдасбеков М. Ұлы дала әдебиеті. – Астана, 2018.
14. Кононов А.Н. Родословная туркмен. – М.–Л., 1958.
15. Закиев М.З. Татары: проблемы истории и языка. – Казань, 1995.
16. Көне түркі әдебиетінің типологиясы. – Алматы, 2014.
17. Исянгулов Ш.Н. Древнетюркские корни юрматынцев // *Проблемы востоковедения*. – 2013.
18. Муратова Р. Образ птиц в башкирской песенной лирике. – Казань, 2017.
19. Потапов Л.П. Этнический состав и происхождение алтайцев. – Л., 1969.
20. Лебедев Р. Отражение древнейших тэнгрианских представлений. – Новоалтайск, 2017.
21. Салғараұлы Қ. Ұлы Дала. – Астана: Фолиант, 2013.

МАЗМҰНЫ

Атыгаев Н.А.	
РЕЗА АББАСИ МҰРАЖАЙЫНДАҒЫ СЕФЕВИД КЕЗЕҢІ ҚОЛЖАЗБАСЫНДАҒЫ АСА ҚЫЗЫҚТЫ МИНИАТЮРА ЖАЙЫНДА (ИИР, ТЕГЕРАН)	8
Егізбаева М.Қ.	
ТАТАРЛАР: ЭТНОМӘДЕНИЕТ ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТТЕР	18
Жеңіс Жомарт	
ШЫҢҒЫСХАН ЖӘНЕ ОНЫҢ ҰРПАҚТАРЫНЫҢ ДІНИ КӨЗҚАРАСЫ ЖӘНЕ ИСЛАМ... 25	
Жубанышов Б.Т.	
ОҒЫЗ ХАН ТУРАЛЫ АҢЫЗДАРДЫҢ ТАРИХИ-МӘДЕНИ ЖӘНЕ МИФОЛОГИЯЛЫҚ СИПАТЫ	31
Несіпбаева Ж.Ж.	
«ҰЛТТЫҚ МҰРАҒАТ» БҮГІНГІ ҚАЗАҚСТАН ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ ДЕРЕККӨЗІ РЕТІНДЕ	35
Оразов Р.Е.	
БІРІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК СОҒЫС ТҰТҚЫНДАРЫ ЖЕТІСУДА.....	41
Рүстемов С.Қ.	
ҚАЗАҚ-ТҮРІК ҚАТЫНАСТАРЫ ТАРИХЫНАН (ХІХ ғ. соңы – ХХ ғ. басы)	50
Торланбаева К.Ө.	
ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ КӨШПЕЛІ ҚАУЫМДАРДАҒЫ САЯСИ БИЛІКТІН ДАМУЫ	64
Шашаев А.К.	
ДАЛАЛЫҚ АУЫЗША ТАРИХНАМАДАҒЫ ӨТЕМІС ҚАЖЫНЫҢ «ШЫҢҒЫСНАМАСЫ».....	71
Шашаев А.К.	
КЕҢЕСТІК КЕЗЕҢДЕГІ САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІН НАУҚАНЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЗАРДАПТАРЫ	79
Шолк Дина	
1991–1995 ЖЫЛДАРДАҒЫ АҚШ ПЕН ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЯДРОЛЫҚ ҚАРУСЫЗДАНУ САЛАСЫНДАҒЫ СӘТТІ СЕРІКТЕСТІГІ	87

СОДЕРЖАНИЕ

Атыгаев Н.А. ОБ ОДНОЙ СВЕРХИНТЕРЕСНОЙ МИНИАТЮРЕ В РУКОПИСИ СЕФЕВИДСКОГО ПЕРИОДА ИЗ МУЗЕЯ РЕЗА АББАСИ (ИРИ, ТЕГЕРАН)	8
Егизбаева М.К. ТАТАРЫ: СВЕДЕНИЯ О ЭТНОКУЛЬТУРЕ.....	18
Женис Жомарт РЕЛИГИОЗНЫЕ ВЗГЛЯДЫ ЧИНГИСХАНА И ЕГО ПОТОМКОВ И ИСЛАМ	25
Жубанышов Б.Т. ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЙ И МИФОЛОГИЧЕСКИЙ ХАРАКТЕР ЛЕГЕНД ОБ ОГУЗ- ХАНЕ.....	31
Несипбаева Ж.Ж. «НАЦИОНАЛЬНЫЙ АРХИВ» КАК ИСТОЧНИК СОВРЕМЕННОЙ ДИПЛОМАТИИ КАЗАХСТАНА.....	35
Оразов Р.Е. ВОЕННОПЛЕННЫЕ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ В СЕМИРЕЧЬЕ	41
Рустемов С.К. ИЗ ИСТОРИИ КАЗАХСКО-ТУРЕЦКИХ ОТНОШЕНИЙ (конец XIX – начало XX вв.)	50
Торланбаева К.О. РАЗВИТИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ВЛАСТИ В КОЧЕВЫХ СООБЩЕСТВАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	64
Шашаев А.К. «ЧИНГИС-НАМЕ» УТЕМИШ-ХАДЖИ В СТЕПНОЙ УСТНОЙ ИСТОРИОГРАФИИ	71
Шашаев А.К. ПОСЛЕДСТВИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ СОВЕТСКОГО ПЕРИОДА В КАЗАХСТАНЕ	79
Шолк Дина УСПЕШНОЕ ПАРТНЕРСТВО США И КАЗАХСТАНА В ОБЛАСТИ ЯДЕРНОГО РАЗОРУЖЕНИЯ В 1991–1995 годах	87

CONTENTS

Atygayev N.A. ON A HIGHLY INTERESTING MINIATURE IN A SAFEVID PERIOD MANUSCRIPT FROM THE REZA ABBASI MUSEUM (IRI, TEHRAN)	8
Yegizbayeva M.K. TATARS: INFORMATION ON ETHNOCULTURE	18
Zhenis Zhomart THE RELIGIOUS VIEWS OF GENGHIS KHAN AND HIS DESCENDANTS AND ISLAM.....	25
Berik T. Zhubanishov HISTORICAL-CULTURAL AND MYTHOLOGICAL CHARACTER OF THE LEGENDS ABOUT OGHUZ KHAN	31
Nessipbayeva Zh. Zh. «NATIONAL ARCHIVES» AS A SOURCE OF THE CONTEMPORARY DIPLOMACY OF KAZAKHSTAN	35
Orazov R.E. PRISONERS OF THE FIRST WORLD WAR IN SEMIRECHYE.....	41
Rustemov S.K. FROM THE HISTORY OF KAZAKH-TURKISH RELATIONS (Late 19th – Early 20th Centuries)	50
Torlanbayeva Kenzhe SAME QUESTIONS OF THE DEVELOPMENT OF POLITICAL POWER IN NOMAD SOCIETY OF CENTRAL ASIA	64
Shashayev A.K. «CHINGIS-NAME» BY UTEMISH HAJI IN STEPPE ORAL HISTORIOGRAPHY	71
Shashayev A.K. CONSEQUENCES OF THE SOVIET-ERA POLITICAL REPRESSION CAMPAIGN IN KAZAKHSTAN	79
Dena Sholk THE U.S. AND KAZAKHSTAN'S SUCCESSFUL DENUCLEARIZATION PARTNERSHIP BETWEEN 1991 AND 1995	87

EDU.E-HISTORY.KZ

Электрондық ғылыми журналы
2014. 4 (1)

Бас редактор: Әбжанов Х.М.
Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.
Жарияланған күні: 30.12.2014.
Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 7,8.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР БҒМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТЖЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй